

Intre toate aceste spectacole la care am lucrat există o legătură de idei. De la o premieră la alta, trecerile nu sînt nici subite, nici neașteptate. Adevărul este că mie, ca și altor colegi ai mei, posibilitatea de a pune în scenă operele noii noastre dramaturgii ne-a apărut nu numai ca o necesitate, dar și ca o mare și inegalată bucurie. Mi-a plăcut nu numai să dau viață scenică, expresivitate dramatică unor texte din capul locului valoroase, dar și să sprijin munca de clarificare artistică a unor noi scriitori. Am considerat că munca de strînsă colaborare cu autorul, pentru desăvîrșirea formei ultime a piesei, ca și aceea cu actorii care vor da viață scenică personajului, este nu numai un ispititor prilej de emoții createore pentru un regizor, care are astfel voluptatea de a crea — poate — un prototip, dar și prima datorie a tuturor slujitorilor teatrului nostru.

De altminteri, cred că o datorie primordială a regizorului este aceea de a descoperi dramaturgi. Aceasta e și funcția principală, definitorie, a fiecărui teatru — să provoace, să primească și să realizeze o literatură dramatică. Deși sînt regizor, nu uit niciodată că totul începe în teatru de la text, și îl respect. Termenul ultim, țelul intervențiilor noastre într-un spectacol trebuie să fie acela de a face sensibilă și contagioasă o idee, de a face vii și autentice personajele prin viața cărora trece această idee și le dă strălucire. Nu socot nici un moment că regia este o tehnică independentă de text și superioară lui. Regia trebuie să țină seamă de materialul de viață pe care are a-l ordona, ea nu este o activitate

autonomă și nu poate deveni — fără primejdii — un scop în sine.

De fiecare dată cînd particip la premiera unui spectacol la care am lucrat, incerc senzația că sînt unul dintre pîraiele care, vărsîndu-se toate în aceeași albie, dau naștere rîului, mereu mai bogat, ce se îndreaptă învingător către mare.

Iată de ce marea satisfacție a regizorului este, după mine, aceea de a vedea cum eforturile sale sînt solidare cu ale autorului și actorilor. În acest sens, consider că alcătuirea unei bune distribuții reprezintă — după definitivarea piesei — o problemă dintre cele mai importante, n-aș ezita să spun o problemă de conștiință artistică. Odată stabilită distribuția, actorul trebuie să dobîndească, în repetiții, libertate de acțiune și de lucru pentru a refigura personajul — regizorul veghind, firește, ca interpretul să nu deformeze rolul și sprijinind, bineînțeles, îmbogățirea interpretării, dar mai ales armonizînd într-un tot unitar strădaniile tuturor. Am ținut întotdeauna să slujesc piesele dramaturgiei noastre noi cu cei mai buni actori: au fost mereu actori apropiați de publicul de astăzi, dornici să construiască punți durabile între scenă și sală. Au fost actorii noștri contemporani.

După două decenii de muncă într-un teatru în neîncetată perfecționare, condus de imperativul moral al luptei pentru bine, pentru frumos, sînt mereu la fel de pasionat și — dacă mi se îngăduie s-o afirm — la fel de tînăr, în dorința de a transpune pe scenă oamenii și realitățile societății noastre socialiste.

Moni Ghelerter

Obligațiile maturității

Așadar, începînd de astăzi pășim în deceniul al treilea. Societățile, ca și indivizii, cunosc în evoluția lor o maturitate: ultimele ceasuri ale adolescenței revoluționare s-au stins, trupul și

mîntea sînt formate pe de-a-ntregul, gîndim, acționăm și sîntem răspunzători fără reticență de faptele noastre. Maturitatea este o îmbinare fericită de știință și putere. Aceste două însușiri,

pe care le-am bândit cu ani de servidanie și căutări, se cer puse în serviciul mării arte.

Știință : dramaturgia română dispune de o știință a lumii socialiste, pe care, acum douăzeci de ani, la început de revoluție, n-o poseda, greșelile sau neputința fiind obiectiv inevitabile. Porneam să urcăm un drum de nimeni străbătut pînă atunci în țara noastră, asemeni exploratorilor în ținut virgin, înarmați doar cu energie, credință și busolă. Și cu o tradiție, o mare tradiție, lăsată nouă de către predecesorii încercați și învingători într-ale scrisului teatral.

Am convingerea că dramaturgia celor două decenii, pe care cercetătorul literar s-ar cuveni să o cerceteze sintetic, fixîndu-i tendințele și valorile, a izbutit să întipărească, în cîteva opere, sufletul vremii. Cîteva opere, mai de preț încă, poate, decît le socotim noi, contemporanii, firesc lipsiți de viziunea globală a istoriei. Să așteptăm cu încredere veacul 21... Am în același timp convingerea că gramele de aur dobîndite sînt mult prea rare în raport cu bogăția de minereu. Acum, la popasul dintre decenii, avem posibilitatea de a privi îndărăt, a examina teritoriile defrișate, a ne cunoaște pe noi înșine. Trecutul ajută prezentul, viața ta, înțeleasă, înlesnește mersul înainte, mai iute și fără erori.

Putere : dramaturgia română dispune de condeie virile, capabile a crea dramele și comediile necesare. Selecția firească, pe care o dorim din ce în ce mai riguroasă, cristalizează și dinamizează talentele. Pretențiile opiniei publice, atmosfera încărcată cu artă de toate tipurile, concurența sau „concurența” filmului, radioului, televiziunii și spectacolelor felurite determină o concentrare a efortului teatral, stimulînd tăria cuvintelor. E mai ușor să scrii bine...

În aceste împrejurări, obligațiile sînt, dar nu cu un grad, ci cu o vîrstă. De la adolescență la maturitate e un salt, și te trezești peste noapte văzut altfel. Dispar niște îngăduințe, apar niște severități interioare și dinafară.

De astăzi începînd, așadar, dramaturgia noastră matură este chemată să exprime adevărurile în spiritul noii vîrste, adică profund, cît mai profund cu putință.

De astăzi începînd, așadar, dramaturgia noastră matură este obligată să exprime adevărurile în stilul noii vîrste, adică precis, riguros, construit cu siguranță și temeii.

De astăzi începînd, pentru că astăzi pășim în deceniul maturității. În deceniul fără scuze.

Al. Mirodan

Prezent!

Pare curios ca, fiind încă la începutul carierei, să ai și amintiri.

Amintirile tinerei noastre generații poartă pecetea anilor revoluționari în care am devenit, din adolescenți, artiști.

Am cunoscut și m-am deprins încă din școală cu metoda științifică a unei arte puternice, depline, care cere dăruire, pasiune nedrămuată. Fie că jucam în *Ziua cea mare*, în *Micii burghezi*, în *Căsuța de la marginea orașului*, ori în filmele experimentale *Povestea teiului* sau *La mere* (realizate pe atunci de regizori-ucenici în cine-

matografie), noi nu precupețeam nici efortul, nici bucuria pe care ne-o dădea munca de interpretare.

Acești ani de studiu au constituit punctul de pornire al elanului entuziast care ne-a dus la Craiova, pe noi, un grup de tineri absolvenți. Aici, sub bagheta a doi tineri regizori, Vlad Murgur și Dinu Cernescu, aveam să ne dăruim tot elanul unei tinereți realizate: *Bunburry*, *Gilcevilă din Chioggia*, *Hamlet*, *Arcul de triumf*.

Actorilor tineri le stăteau în față concursuri, festivaluri de teatru, prilejuri de înfruntări cu rolurile și de